

Sygn. akt I CSK 2813/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z wniosku M. R.

z udziałem Gminy P.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w B.

z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt II Ca [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego pozostawia Sądowi wydającemu orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 28 września 2021 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawcy M. R. od postanowienia częściowego Sądu Rejonowego w Ś. z 2 marca 2021 r. w sprawie przy uczestnictwie Gminy P., o ustanowienie służebności przesyłu.

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył postanowienie Sądu II instancji w całości. Domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego i poprzedzającego je postanowienia Sądu Rejonowego oraz przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi uczestnik wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecnictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienie SN z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; postanowienie SN z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; postanowienie SN z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; postanowienie SN z 26 września 2005 r., II PK 98/05; postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

W skardze kasacyjnej skarżący jako istotne zagadnienia prawne wskazał pytania: 1) Czy w świetle postanowienia TK z 17 października 2018 r., P 7/17, można uznać za dopuszczalne nabycie przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego w sytuacji, gdy nie wydano decyzji o charakterze wywłaszczeniowym na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości albo art. 75 ust. 1, a następnie art. 70 ust. 1 ustawy z 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości ani art. 124 ust. 1 u.g.n.; 2) czy dopuszczalne jest orzeczenie nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności z pominięciem ustalenia dokładnej treści tej służebności; 3) czy dopuszczalne jest zaniechanie przez sąd zażądania od strony składającej odpis dokumentu poświadczony przez występującego w sprawie pełnomocnika strony przedłożenia oryginału tego dokumentu na podstawie art. 129 § 4 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, przed 3 sierpnia 2008 r. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (uchwała SN z 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142; uchwała SN z 7 października 2008 r., III CZP 89/08; uchwała SN z 22 maja 2013 r., III CZP 18/13; uchwała SN z 6 czerwca 2014 r., III CZP 9/14; wyroki SN z 26 września 2014 r., IV CSK 724/13 i z 15 czerwca 2016 r., II CSK 639/15; postanowienia SN z 7 maja 2014 r., II CSK

741/13; z 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13; z 21 stycznia 2015 r., IV CSK 203/14; z 22 kwietnia 2016 r., II CSK 512/15; z 5 maja 2016 r., II CSK 329/15; z 25 maja 2016 r., V CSK 547/15; z 17 czerwca 2016 r., IV CSK 531/15).

Jeżeli przedsiębiorca nie dysponuje decyzją administracyjną wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, obejmującą nieruchomość, o którą toczy się sprawa z wniosku właściciela o ustanowienie służebności przesyłu, oznacza to, że władanie stanowi pewien stan faktyczny w postaci korzystania z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, co może prowadzić do zasiedzenia takiej służebności, przy spełnieniu pozostałych przesłanek zasiedzenia (postanowienie SN z 27 kwietnia 2021 r., II CSKP 45/21).

Odnosnie do zagadnienia związanego z art. 129 § 4 k.p.c., należy wskazać, że w toku postępowania przed Sądem I instancji uczestnik okazał oryginały dokumentów na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 r.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie SN z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; postanowienie SN z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por.

postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (por. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07).

W analizowanej skardze kasacyjnej nie wykazano tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. powoduje, że w tej części skarga kasacyjna jest nieskuteczna, gdyż wykracza poza granicę kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego. Stosownie bowiem do art. 393³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[as]